

Att öppna dörrar och bygga broar

Kulturens plats för en mer jämlik stad

Rapport 2020:2

Förord

Den pilotstudie som här redovisas är genomförd av Segerstedtinstitutet vid Göteborgs universitet, på uppdrag av Göteborgs Stads kulturförvaltning. Uppdraget har fokuserat på att, med utgångspunkt i insatser för en jämlik stad, genomlysna kulturförvaltningens aktiviteter i relation till programmet Jämlik Stad. Därtill undersöks hur Göteborgs Stads kulturprogram och kulturförvaltningen bidrar till en Jämlik Stad. Utifrån genomlysningen fick också Segerstedtinstitutet uppdraget att peka på utvecklingspotential och kunskapsbehov i kulturförvaltningens verksamheter samt att beakta möjligheter att fylla dessa behov och potential med framtida forskningsprojekt.

Studien genomfördes våren 2019 av forskaren Jennie Sivenbring som ett första led i kulturförvaltningens arbete inför revidering av Göteborgs Stads kulturprogram. Denna pilotstudie följdes sedan av den kunskapsöversikt som redovisats i Rapport 2020:1, *Kulturens värde och sociala effekter*.

Att öppna dörrar och bygga broar: Kulturens plats för en mer jämlik stad

Göteborgs Stad, kulturförvaltningen

Redaktör: Klas Grinell

Författare: Jennie Sivenbring, Segerstedtinstitutet, Göteborgs universitet

ISBN 978-91-985957-1-0

Vill du använda text eller bilder ur denna rapport citerar du: Sivenbring, Jennie, *Att öppna dörrar och bygga broar: Kulturens plats för en mer jämlik stad*, Göteborgs Stad, kulturförvaltningen, Rapport 2020:2.

Detta är en rapport i kulturförvaltningens rapportserie. Hela rapportserien hittar du på goteborg.se/

Sammanfattning

Bidrag till en Jämlik Stad

Kulturförvaltningen fokuserar särskilt på tre av de fyra områden som prioriteras av Göteborgs Stad, nämligen:

- att skapa god start i livet och goda uppväxtvillkor
- att skapa hållbara och jämlika livsmiljöer samt
- att skapa förutsättningar för delaktighet, inflytande och tillit.

Dessa tre mål kan i termer av strävansmål anses vara väl etablerade i kulturförvaltningens olika sektorer, då de är väl integrerade och levande i verksamheternas program och aktiviteter och återfinns i såväl policyer som i representanters utsagor.

Kulturförvaltningens sektorer får anses ha en särskild position i fråga om att erbjuda och möjliggöra jämlik verksamhet till stadens invånare. Här får orden *erbjuda* och *möjliggöra* en särskild betydelse. Verksamheterna arbetar aktivt för att erbjuda och möjliggöra intressant och lockande verksamhet för vitt skilda grupper av stadens befolkning, och dessa satsningar är både uppsökande och baserade på delaktighet och omvärldsorientering. Men även om verksamheterna erbjuder och möjliggör, bygger broar och öppnar dörrar för delaktighet – är det därmed inte sagt att medborgare väljer att anta erbjudanden och utnyttja möjligheter.

Utvecklingspotential och kunskapsbehov

Skola och förskola är viktiga samarbetspartners för kulturverksamheternas möjligheter att nå ut, dels är det en väg att inspirera och uppmana unga till att ägna sig åt kulturella uttryckssätt, dels tar barn och unga som besökt bibliotek, museer och andra kulturverksamheter under förskole- och skoldag med sin familj på sin fritid. Denna form av samarbete och uppsökande verksamhet är väl värd att behålla och utveckla.

Att erbjuda olika former av socialt stöd med till exempel bibliotek som arena kan vara en väg att skapa tillitsfulla relationer för individer som annars har bristande tillit till myndigheter och offentliga institutioner. Här är det dock

viktigt att resonera kring ansvarsområden och poängtera att biblioteken är en arena för offentliga myndigheter: biblioteken ska inte ta över ett sådant ansvar.

Kulturförvaltningens verksamheter visar på anpassningsförmåga och detta manifesteras bland annat i hur digitala medier och interaktiv teknik används för att skapa fler möjligheter att interagera och delta. Digitala verktyg tilltalar och stimulerar olika sinnen och vägar att lära, med en allt mer accelererande teknikutveckling kan det vara relevant att undersöka hur brukares behov ser ut.

Unga individer, och framförallt unga män i stadens ytterområden förefaller vara svåra att locka till stadens kulturverksamheter. Dessa är de som företrädarna genom sina insikter i verksamheterna *vet* är frånvarande, utöver dessa kan det finnas andra invånare som inte utnyttjar möjligheter och erbjudanden. Förutom att utreda närmare varför vissa individer inte lockas, kan det vara av intresse att se över vilka behov dessa individer har och om så är önskvärt – vad det är som skulle kunna locka dem att delta.

En utmaning för kulturens verksamheter är att de kan ha svårt att hävda sitt existensberättigande och sin betydelse för viktiga aspekter av jämlikhet och demokrati. Dels synliggörs detta i hur representanter för verksamheterna uttrycker att de är underprioriterade eftersom kultur och ungdomar inte är står högt upp på agendan. Dels handlar det om att kulturens påverkan på människor är svår att mäta och bevisa, den är svår att sätta siffror på.

Framtida kartläggning eller forskningsprojekt

Vad gäller framtida behov, utgår de ifrån ett dagsläge och de behov som främst kan skönjas i nyttan av att få veta mera om dem som besöker eller inte besöker eller deltar i kulturverksamheter. Därtill är det intressant att veta mer om argument hos dem som har möjlighet att reglera faktorer som politiskt styr verksamheterna.

- Mer kunskap om varför invånare deltar eller inte skulle vara till hjälp för att erbjuda en mer skräddarsydd verksamhet – om detta är vad som önskas. Ett sådant behov utgår således ifrån en målsättning om att fler skall inkluderas och lockas att delta.
- Kunskap om hur kulturverksamheterna uppfattas och värderas av beslutsfattare kan ge information om vad det är som prioriteras och inte, och med vilka argument sådana prioriteringar görs.

Innehåll

1	Bakgrund	6
2	Uppdragets syfte	7
3	Vad är en jämlik stad?	8
3.1	Hållbarhet, hälsa, tillit och delaktighet.....	10
3.2	Särskilda risker.....	12
4	Göteborg Stads jämlikhetsarbete	14
5	Kulturens roll för en jämlik stad	15
6	Verksamheter inom kulturförvaltningens område, en genomlysning.....	18
6.1	Kulturens roll och relation till jämlikhet och demokrati	19
6.2	Sektor Bibliotek	21
6.2.1	Målgrupper, delaktighet, inflytande och tillit.....	23
6.2.2	Utvecklingsområden	25
6.2.3	Utmaningsområden.....	25
6.3	Sektor museer.....	26
6.3.1	Målgrupper, delaktighet, inflytande och tillit.....	26
6.3.2	Utvecklingsområden	30
6.3.3	Utmaningsområden.....	31
6.4	Sektor Fri konst och kultur	31
6.4.1	Målgrupper, delaktighet, inflytande och tillit.....	33
6.4.2	Utvecklingsområden	35
6.4.3	Utmaningsområden.....	35
7	Sammanfattande slutsatser	37
7.1	Målområde 1. Skapa god start i livet och goda uppväxtvillkor	37
7.2	Målområde 3. Skapa hållbara och jämlika livsmiljöer	38
7.3	Målområde 4. Skapa förutsättningar för delaktighet, inflytande och tillit.....	39
7.4	Hinder för verksamheterna.....	40
8	Utvecklingspotential och kunskapsbehov – Möjligheter och framtida forskning.....	41
8.1	Några avslutande reflektioner	43
9	Referenser	45

Kulturen är för alla. När alla kan ta del av konst och kultur formas en stad angelägen för människor från hela världen. Varje dag arbetar vi för att kulturen ska vara en kraft i en värld som ständigt förändras. Vi ger möjlighet till upplevelser som kan förflytta tankar och gränser. Vi ger utrymme för reflektion och perspektiv. Vi skapar möten för berättelser, kunskapande och diskussion. Vi är modiga när det behövs. Vi stör, berör och överraskar. Genom oss hörs många röster. (Ur Kulturförvaltningens vision och verksamhetsidé)¹

1 Bakgrund

Kultur kan bidra till att främja hälsa och välbefinnande, social hållbarhet, tillit och hållbara livsstilar. Så som citatet ovan ger uttryck för är kultur mer än visuella uttryck; kultur är manifestationer och uttryck för människans intellektuella utmaningar och viljor som gjorts offentlig. Det finns en del forskning som stöder ovanstående. Bland andra Holloway och Krensky (2001) menar att kulturens uttrycksformer bidrar till och förstärker utbyte av idéer, underlättar kommunikation och förbereder individer för social interaktion. De utgår från att kultur bidrar till utveckling av fantasi som är en drivkraft för social förändring. Kultur kan då bidra till nedbrytande av sociala barriärer, tillåta unga människor att föreställa sig alternativ till rådande förhållanden och att engagera sig för att förändra (ibid.s.358). Det är givetvis inte så att kulturens institutioner kan åstadkomma detta på egen hand, inte heller är det kulturens primära uppgift att bryta ner sociala barriärer och verka för förändring. Snarare är det något kulturen kan bidra till och vara en del av.

Kulturförvaltningen i Göteborg har med en önskan om att få underlag för att utveckla framtida insatser inom, och strukturer för, sin verksamhet uppdragit åt Segerstedtinstitutet vid Göteborgs universitet att belysa kulturens roll för skapande av demokrati, tillit och trygghet. Därtill syftar uppdraget till att belysa kulturens roll i att skapa möten mellan människor från olika delar och grupper i staden.

---

¹ Ur *Kulturförvaltningens vision och verksamhetsidé* [hämtad 2019-02-14 från [Att öppna dörrar och bygga broar](https://goteborg.se/wps/portal/start/kommun-o-politik/kommunens-organisation/forvaltningar/forvaltningar/kulturförvaltningen/om-kulturförvaltningen/kulturförvaltningens-vision-och-verksamhetsid%C3%A9!ut/p/z1/04_Sj9CPyKssy0xPLMnMz0vMAfIjo8ziTYzcDQy9TAy9LSwsLQwcw4xDTVy9DY39q4z0wwkpiAJKG-AAjqb6BbmhigALu4KG/dz/d5/L2dBISEvZ0FBIS9nQSEh/]</p></div><div data-bbox=)

2 Uppdragets syfte

Denna genomlysning tar sin utgångspunkt i satsningen *Jämlikt Göteborg – hela staden socialt hållbar*, vilken syftar till att minska skillnader och ojämlika livsvillkor i Göteborg. Satsningen styrs av Göteborgs Stads program för en jämlik stad 2018–2026. Sedan maj 2019, benämns arbetet för *Jämlik Stad*. I de delar av rapporten som hänvisar till särskilda dokument eller skrivelser används den föregående benämningen *Jämlikt Göteborg*.

Studien fokuserar på att:

- genomlysna programmet *Jämlikt Göteborg/Jämlik Stad* med fokus på kulturförvaltningens aktiviteter i relation till programmet.
- genomlysna *Göteborgs Stads kulturprogram* med fokus på kulturförvaltningens bidrag till en jämlik och socialt hållbar stad.

Genom genomlysning av dessa program samt andra styrande dokument, avser studien att:

- 1) Peka ut utvecklingspotential och kunskapsbehov i kulturförvaltningens verksamheter
- 2) Beakta möjligheter att fylla dessa behov och utvecklingspotentialer genom eventuella framtida forskningsprojekt.

Kulturförvaltningens verksamhet i Göteborg är uppdelad i tre sektorer:

Bibliotek, Museer samt Fri konst och kultur. I denna översikt studeras samtliga sektorer.

För att göra en genomlysning och för att kunna dra analytiska slutsatser om utvecklingspotential och behov för att öka jämlikhet, skapa tillit och trygghet behöver vi först utröna vad dessa begrepp innehåller och förutsätter, och hur de relaterar till kultur. För att göra detta tar vi utgångspunkt i policydokument och den internationella forskning som bedrivits på området.

3 Vad är en jämlik stad?

Det finns förstås olika sätt att definiera jämlikhet såväl abstrakt som konkret. Ett sätt att beskriva jämlikhet är att det handlar om att resurser är jämnt fördelade mellan alla för sammanhanget relevanta personer. Med resurser avses då sådant som möjliggör att en individ kan hävda sina intressen gentemot andra. Det handlar om både materiella resurser som ekonomi och andra tillgångar, och immateriella resurser så som sociala egenskaper, kulturellt kapital eller särskilda kompetenser. Liksom jämlikhet kan ojämlikhet vara av såväl materiell som immateriell karaktär (Edling & Liljeros, 2013). Sedan nittioalet har kulturpolicyer runt om i västvärlden allt mer kommit att betrakta kulturens institutioner som delaktiga i att nå en uppsättning ekonomiska och sociala mål, som exempelvis jämlikhet, särskilt genom att inverka på individens sociala resurser. Det kan handla om insatser som syftar till att stärka identiteter och positiva skillnader, fostran av social inkludering och jämlikhet, samt utvecklande av kreativa och ekonomiska infrastrukturer för städer och länder (Stevenson, Rowe & McKay, 2010).

I *Jämlikhetsrapporten 2017, skillnader i livsvillkor i Göteborg* (Göteborgs Stad, 2017) och i *Göteborgs Stads program för en jämlik stad 2018–2026* (Göteborgs Stad, 2018a) framgår egentligen ingen definition av vad en jämlik stad är.

I stället konstateras att jämlika samhällen är mer produktiva än ojämlika, att lagstiftning förordar jämlikhet och att ”Rätten till god levnadsstandard, arbete, bostad, hälsa och utbildning är alla grundläggande mänskliga rättigheter enligt FN:s allmänna förklaring” (Göteborgs Stad, 2017, s. 4). Däremot kan vi i texten utläsa några aspekter av vad som ingår i jämlika samhällen, eller vad jämlika samhällen ger upphov till:

- En mer välmående befolkning
- Mindre social oro
- Större trygghet
- Ökad tillväxt
- Högre resistens mot påfrestningar
- Möjligheter för var och en att ha kontroll och inflytande över sitt eget liv.

Om vi betänker motsatsen till ovanstående ger en ojämlig stad upphov till ett sämre mående, mer social oro, minskad trygghet, mindre tillväxt, låg motståndskraft mot förändringar och risken att individer erfar att de inte har kontroll och inflytande över sitt liv. Just dessa motsatta faktorer ingår i vad som brukar betecknas som riskfaktorer för utvecklandet av lagbrytande aktiviteter så som exempelvis ungdomsbrottslighet eller ungas attraktion mot våldsbejakande miljöer (Simi m.fl. 2016). Dessa faktorer återfinns och uppmärksammas som negativa trender i rapporten. Med utgångspunkt i att det finns en relation mellan jämlikhet och minskad kriminalitet och social risk är det särskilt viktigt att större jämlikhet i uppväxtförhållanden står i centrum för ett långsiktigt arbete för jämlikhet.

Rapporten (Göteborgs Stad, 2017) anger också att göteborgare generellt (beräknat utifrån ett genomsnitt över hela staden) har goda möjligheter till en bra uppväxt, men att statistiken visar att det bland göteborgare finns grupper av barn som har betydligt sämre uppväxtvillkor än andra. Det gäller främst barn till ensamstående föräldrar, barn till föräldrar med kort utbildning, barn med många syskon, barn av utländsk härkomst och de som har en kort vistelsetid i Sverige (ibid. s.12). Dessa barn och unga är en grupp som utgör en målgrupp för särskilda insatser för ökad jämlikhet. Utifrån de målområden som prioriteras i Göteborgs Stads arbete för jämlikhet kommer dessa också att ges särskilt utrymme i denna översikt.

Det händer att Göteborg beskrivs som en delad eller skiktad stad. Olika grupper i staden lever under radikalt olika omständigheter och har olika förutsättningar för att forma sina liv (Edling & Liljeros 2013). I en nationell studie av kulturutbud i olika skilda stadsdelar visar Glow, Johanson och Kershaw (2014) att socioekonomiska skillnader tenderar att skapa parallella samhällen inom staden och att utbudet av kultur inte alltid överskrider gränser mellan dessa samhällen. Däremot kan områdena skapa egna kulturprofiler som stärker identifieringen och sammanhållningen inom den egna stadsdelen.

I Rapporten *Särskilt utsatta områden i Göteborg* (Khorramshahi & Hellberg, 2017) görs en metaanalys av mönster i socioekonomiska förutsättningar i Göteborgs Stads rapportering och de mönster som redovisas i Polismyndighetens (2015) rapport. Analysen visar med tydlighet hur sämre livsvillkor och högre kriminalitet och större utsatthet korrelerar i vissa områden i staden. År 2017 fanns det i Sverige 23 områden som av polisen betecknas som "särskilt utsatta" sju av dessa låg i Göteborg, nämligen: Bergsjön,

Biskopsgården, Grevegårdsvägen/Tynnered, Gårdsten, Hammarkullen, Hjällbo och Lövgärdet (Polismyndigheten, 2015; 2017). I juni 2019 anger Polismyndigheten via ett pressmeddelande att de särskilt utsatta områdena i Sverige nu är 20 till antalet och att Gårdsten inte längre finns med på listan. Detta definieras nu istället som ett riskområde². Sex av 20 särskilt utsatta områden finns i Göteborg.

3.1 Hållbarhet, hälsa, tillit och delaktighet

Hållbar utveckling brukar inbegripa sociala, ekologiska, ekonomiska och kulturella faktorer som är ömsesidigt beroende av varandra. Ekonomiska investeringar i kulturella verksamheter kan exempelvis ha betydelse för social hållbarhet. I Göteborgs Stads kulturprogram (2014) illustreras detta ömsesidiga beroende och nytta av den på följande vis:

De kulturella och kreativa näringarnas samhällsekonomiska och kulturpolitiska betydelse betonas allt mer. Med begreppet kreativa näringar avses aktiviteter som har sitt ursprung i individernas kreativitet, kunskaper och talanger, och som medför välfärds- och arbetspotential genom generering och exploatering av intellektuella förmögenheter (s.12).

Det är relativt vanligt att betrakta olika hållbarhetsfaktorer som reciproka och sammanlänkande. När samhällets kulturinstitutioner görs avgiftsfria kan de betraktas som mer allmänna och publika. Därmed kan de också till viss del göras ansvariga för att hantera samhällsliga utmaningar – så som bristande jämlikhet, demokratisering och social segregation (Stevenson m.fl., 2010).

Social hållbarhet handlar dels om social rättvisa och om fördelning av välfärd, dels om social sammanhållning och samhällets förmåga att lösa problem. ”Den centrala frågan handlar därmed om rättvis tillgång på och fördelning av välfärd och resurser samt likvärdiga förutsättningar för ett gott liv” (Khorramshahi & Hellberg, 2017, s.4.)

---

² Svt.se. 3 juni 2019. Polisens nya lista över utsatta områden.
<https://www.svt.se/nyheter/inrikes/polisen-presenterar-ny-lista-pa-sarskilt-utsatta-omraden>

Generellt sett kan *hälsa* utgöra ett mått på jämlikhet i ett samhälle, de med högre inkomst och längre utbildning har bättre livsvillkor och hälsa än de med kortare utbildning och lägre inkomster. I detta hänseende finns det stora klyftor mellan olika områden i Göteborg som visar skillnader i en socioekonomiskt segregerad stad. En indikation på detta är att medellivslängden som mest skiljer sig med 9,1 år för män och med 7,5 för kvinnor mellan stadens mellanområden. De ojämlika villkoren drabbar också barn i utsatta områden. Sämre uppväxtvillkor och sämre hälsa under de tidigare åren tenderar att följa med upp i vuxen ålder. En annan tendens som synliggörs är att pojkar i de särskilt utsatta områdena är särskilt utsatta då de i lägre grad än flickorna uppnår behörighet till gymnasieutbildning och detta i områden där fullbordad gymnasieutbildning tillhör ovanligheter.

Därtill kan *tillit* indikera hur väl sammanhållet och socialt tryggt ett samhälle är (Göteborgs Stad, 2017, s.12). Inom psykologi och samhällsvetenskap definieras tillit som en dynamisk interpersonell relation och handlar då ofta om tilltro till andra personers ärlighet, integritet och ståndaktighet. Det kan också handla om en tilltro till den andra personens personliga eller professionella kompetens, eller tilltro till samhällsinstitutioner (Felton, Vichie & Moore, 2016). I ett demokratiskt samhälle så som det svenska kan tillit till samhällets institutioner synas vara en självklarhet. Forskning visar dock att invånare med erfarenheter av socialt ojämlika eller odemokratiska samhällsordningar kan ha svårt att lita på officiella institutioner så som polis, sjukvård, skola och så vidare (Rousseau, Ellis & Lantos, 2017; SOU/2017:110). Detta visar sig också vara fallet i Göteborgs särskilt utsatta områden där invånare har låg tilltro till polis och andra samhällsinsatser (Khorramshahi & Hellberg, 2017).

Demokrati kan uttryckas som ett samhälleligt transformeringsprojekt där individuella problem transformeras till kollektiva frågor (Biesta, 2014). En sådan definition innebär att medborgare som erfar att de frågor som är angelägna för dem behandlas i politiken tar demokratin på större allvar, och har tilltro till ett demokratiskt samhällsskick. Tillit till ett demokratiskt styre och till samhällets institutioner kan visa sig genom valdeltagande. I de särskilt utsatta områdena i Göteborg är valdeltagandet lågt. Tilliten till andra människor är också låg, till exempel i Norra Angered anger hälften av invånarna mellan 30 och 64 år att de har tillit till andra människor, därtill anger 35% i åldersgruppen i samma område att de upplever otrygghet. Motsvarande siffra i Södra skärgården är 12%.

Jämlikhet, social tillhörighet och sammanhållning har även med upplevelser av *delaktighet* att göra. Delaktighet inbegriper inkludering och tillgänglighet till de resurser som erbjuds.

3.2 Särskilda risker

Kriminella nätverk figurerar i utsatta områden, oavsett om och hur dessa nätverk är organiserade är deras våldskapital högt och även individer utanför nätverken påverkas av hot och våld. Polismyndigheten (2015) anger också att det finns inslag av våldsbejakande religiös extremism³ inom de utsatta områdena. Därtill skall personer boende inom områdena ha deltagit i krigshandlingar med religiösa förtecken. Enligt Göteborgs samordnare mot våldsbejakande extremism (2018) ökar också aktiviteten i andra former av extremistiska miljöer i Göteborg. Sådana tendenser är vanliga i tider av social oro.

Förekommande förklaringar till att unga människor attraheras av våldsamma eller extremistiska grupperingar utgår från brister i ungas erfarenhetsvärld eller från risker i deras uppväxtmiljö som gör att gäng eller andra förment viktiga tillhörigheter helt enkelt behövs för att uppfylla ett icke tillgodosett behov. Blazak (2001) som under långa perioder etnografiskt studerat nazistiska skinheads visar att ungdomar som erfar att de lever i ett slags mellanrum mellan förväntningar och möjligheter (*strain*) och unga som erfar att världen inte har något att erbjuda dem, att norm- och moralsystem är felaktiga (*anomie*) – är lätta att rekrytera till gäng. De behöver inte vara duktiga i skolan eller välanpassade, det räcker att de är ”vid sidan av” för att de skall få en andra chans till framgång.

Kriminelle inntekter og gjengdeltakelser kan gi status 'respekt' og mulighet til å leve et mer attraktivt liv, og gi dem følelsen av å Være noe – om enn bare på kort sikt. (Bjørge 2015, s. 85)

I relation till detta talas det ibland om en selektionshypotes, vilken säger att gäng tenderar att rekrytera ungdomar som redan är ”på glid” (Sela-Shayovitz 2012). Konsekvensen av *strain* och *anomie* i kombination med selektionshypotesen synliggörs i Tore Bjørgos (2005) studie av unga gängmedlemmar. Dessa berättar att ledare i gäng söker upp ungdomar som

---

³ Här utgår vi ifrån att det är Islamistisk extremism som avses då den definieras som ”religiös”.

exempelvis blivit mobbade och erbjuder dem skydd och en möjlighet att istället bli någon som andra fruktar.

Det finns tydliga risker förknippade med att växa upp inom särskilt utsatta områden. Brottsligheten i och omkring skolor är hög. ”Hot, våld, skadegörelse och buskörning med mopeder och andra fordon samt stölder är vanligt förekommande på och omkring skolorna” (Khorramshahi & Hellberg, 2017, s.18). De särskilt utsatta områdena uppvisar också andra sociala och fysiska riskfaktorer för en uppväxande generation. Till exempel visar siffror från stadsdelen Östra Göteborg att psykisk eller fysisk vanvård av barn, eller misshandel inom familjen, är de vanligaste orsakerna för anmälan till socialtjänst. Sammantaget innebär det att barn och unga i särskilt utsatta områden utsätts för risker och negativa influenser i sin vardag som negativt inverkar på deras uppväxtvillkor och därmed på deras framtida möjligheter, hälsa och sociala tillit. Det förekommer givetvis även att barn och unga i andra områden utsätts för sådana risker, men i en segregerad stad utgör boende och uppväxt i ett särskilt område en risk i sig. I en jämlik stad kan sådana skillnader inte accepteras. Det finns all anledning att arbeta för att olika sektorer i staden kompenserar och kompletterar arbetet inom särskilt utsatta områden för att stärka ungas handlingskompetens och motståndskraft mot destruktiva miljöer.

4 Göteborg Stads jämlikhetsarbete

Det övergripande målet för Göteborgs Stad är att öka jämlikheten och att skapa likvärdiga livsvillkor för alla göteborgare. I programmet för en jämlik stad (Göteborgs Stad, 2018a), lyfts fyra målområden med tillhörande strategier:

1. Skapa god start i livet och goda uppväxtvillkor
2. Skapa förutsättningar för arbete
3. Skapa hållbara och jämlika livsmiljöer
4. Skapa förutsättningar för delaktighet, inflytande och tillit.

En avsikt med att peka ut målområden är att kraftsamla stadens förvaltningar runt ett gemensamt fokus och stärka det kommunala grunduppdraget. Därtill fokuserar uppdraget på tidiga åtgärder och insatser i barns liv för att förebygga ojämlikhet, förhindra utanförskap och negativa livscyklar. Programmet anger också några förutsättningar för arbete med målområdena, varav samordning mellan förvaltningsområden anges vara en förutsättning för en långsiktig och livaktig kraftansamling – om olika verksamhetsområden fokuserar på samma målområden möjliggörs synergieffekter. Därtill är en viktig förutsättning att synliggöra diskrimineringsgrunder och inkludera normmedvetenhet och intersektionella synsätt i arbetet för att synliggöra sociala maktordningar.

En annan förutsättning som anges i programmet är att strategier inom respektive målområde anpassas till de frågor som hanteras, att de behöver vara både generella och specifika. Ibland behöver de riktas till samtliga göteborgare, och ibland behöver de riktas specifikt till göteborgare i områden där jämlikheten behöver särskild förstärkning. I detta arbete behövs både lokala analyser och inventeringar för att få kunskap om hur behoven ser ut och hur de kan bemötas över tid. I detta arbete finner föreliggande rapport sin plats.

5 Kulturens roll för en jämlik stad

Göteborg år 2021 – en gränslös stad som byggs och skapas av människor från hela världen. Kulturens och konstens styrka och tyngd formar en stad som lockar och förför, där alla vill verka och bo. Krafter frigörs genom mångfald av kulturer, segregationen smulas sönder. Nyfikenhet och öppenhet skapar tillit, respekt och förståelse. (Göteborgs Stads kulturprogram, 2014, s.10).

Ovanstående text är en vision för Göteborgs Stads kulturprogram. Den beskriver i sin kreativa form hur Göteborg 2021 är en mångkulturell stad där kulturen och kulturens platser erbjuder möten, integration och tillhörighet som kan bidra till att segregationen kan minska. Kulturprogrammet är härvidlag tätt sammanflätat med Göteborgs Stads program för en jämlik stad och ger riktlinjer för hur kulturens verksamheter kan bidra. I kulturnämndens årsrapport för 2018 (Göteborgs Stad 2018c) anges att förvaltningen verkar för att individuella och strukturella faktorer inte skall utgöra hinder för invånare och besökare att ta del av och utöva kultur och att uppsökande verksamheter och särskilda satsningar på prioriterade målgrupper genomförts. Därtill arbetar förvaltningen aktivt för lika rättigheter och möjligheter och kontinuerligt med mänskliga rättighetsfrågor i samband med utställningar, scenkonstföreställningar och programverksamhet. Detta innebär förstås att arbete med jämlikhetsmål pågår, snarare än att de är uppnådda.

Kulturförvaltningen i Göteborg har fokus på tre av de fyra målområden som lyfts i Jämlik Stad. Under dessa relateras till de strategier där kulturen kan bidra och där det finns ytterligare utrymme för starkare genomslag.

1. Skapa god start i livet och goda uppväxtvillkor	2. Skapa hållbara och jämlika livsmiljöer	3. Skapa förutsättningar för delaktighet, inflytande och tillit
<ul style="list-style-type: none"> • Ge varje barn möjlighet att utvecklas till sin fulla potential. • Fokusera på tidiga insatser. • Stärka vuxna runt barn. • Främja barns språkutveckling på samtliga arenor där barn och unga vistas. • Systematiskt integrera delaktighetsperspektivet. • Skapa inkluderande medborgardialog. 	<ul style="list-style-type: none"> • Öka delaktighet och inflytande i stadsutvecklingen. • Skapa förutsättningar för en fungerande närmiljö och minska boendesegregationen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Systematiskt integrera delaktighetsperspektivet. • Skapa inkluderande medborgardialog. • Skapa delaktighet och tillit genom nya former av deltagande.

En förenklad översikt av de prioriterade målen och hur de operationaliseras i strategier eller utförandetermer visar att målområde ett och fyra är faciliterande (de är möjliga att omformulera i konkreta handlingar) medan målområde tre kan betraktas som ett långsiktigt strävansmål.

Att i enlighet med *målområde ett* skapa god start i livet och goda uppväxtvillkor är dels samhällsekonomiskt gynnsamt, dels lönsamt för att skapa förutsättningar för den enskildes liv och bör därför enligt Göteborgs Stad (2017) snarast betraktas som en investering. I jämlikhetssträvan för Göteborgs unga finns bland annat en satsning på att stärka ungas förutsättningar för en meningsfull fritid. Här ges kulturskolan en särskild roll för elever i årskurs 1 och 2, samt för elever inskrivna i särskola. Kostnadsfria aktiviteter i kulturskolans regi anses öka utsikterna för jämlika förutsättningar för unga.

Målområde tre, att skapa hållbara och jämlika livsmiljöer är en form av samhällsmål eller strävansmål som kultursektorerna kan arbeta mot, men knappast kan anses vara ansvariga för. Som det konstateras i Göteborgs Stads (2017) rapport är de skillnader som finns mellan göteborgare i olika områden ett resultat av ett samhälle som vuxit fram under lång tid. Resultatet och synligheten av det samhällsbygge och de insatser som görs idag kan därför förväntas dröja.

Formuleringen för *målområde fyra* att skapa förutsättningar för delaktighet och inflytande kan tyckas rimlig. I en nationell lägesbedömning i relation till de kulturpolitiska målen (Myndigheten för kulturanalys (2019) konstateras att: ”Variationen mellan olika grupper kulturvanor är inte ett problem så länge alla medborgare har *möjlighet* till deltagande” (ibid. s.8)⁴. Vidare reflekteras i lägesbedömningen att tillgången till kulturutbud ändå skiljer mellan geografiska områden där exempelvis boende i storstadsregionerna har närmare och större utbud än vad glesbygd och mindre städer har. Därtill finns skillnader som följer socioekonomiska mönster. Offentligt finansierad kultur är något som främst nyttjas av grupper med hög utbildning, hög inkomst och som har föräldrar med denna bakgrund. (Myndigheten för kulturanalys 2019). Denna analys gäller för nationell nivå, men kan med all säkerhet appliceras på Göteborg som är en segregerad stad (Göteborgs Stad 2017). Därmed är det av vikt att, som Myndigheten för kulturanalys (2019) anger, se över de vita fläckarna på kulturkartan även på lokal nivå, att arbeta för att skapa möjligheter och att erbjuda ett kulturutbud som görs tillgängligt för så många som möjligt, snarare än att se till att alla tar del av samma utbud.

Det bör också uppmärksammas att det inte finns några vattentäta skott mellan målområden och strategier, de kan ofta inkludera flera aktiviteter och inte minst kan de stärka varandra. Det finns dock anledning att vara restriktiv kring vilka resultat som kulturinstitutioner faktiskt kan uppnå. Som Stevenson och kollegor (2010) skriver är målet att uppnå social inkludering genom kultur färgad av olikheter i tillgång och demokratisering: ”The problem here is that ‘access’ doubles in policy terms as ‘inclusion’” (ibid.s.261). Huvudmän kan vilja ha siffror och tydliga utfall av hur kultur inverkar på hälsa, brottslighet, utbildning, anställning etc. Det är orealistiskt att kunna påvisa sådana, särskilt när det allt som oftast rör sig om korta perioder och projekt.

---

⁴ Kursivering av författaren till denna rapport

6 Verksamheter inom kulturförvaltningens område, en genomlysning

Inom kulturförvaltningens område återfinns sektorerna Bibliotek, Museer samt Fri konst och kultur. Följande avsnitt presenterar en översikt av hur verksamheternas insatser kan relateras till en mer jämlik stad. Avsnittet bygger dels på intervjuer med representanter/nyckelaktörer för de olika verksamheterna, dels på dokumenterade inventeringar av verksamheterna från 2018, på verksamhetsplaner för 2019, samt på en del offentligt material som finns tillgängligt digitalt.

Även om det har varit svårt att stämma tid med ansvariga för kulturverksamheterna (ansvarsfulla positioner medför ett upptaget schema), så inkluderar översikten röster från de tre olika sektorerna. De röster som hörs i denna text är dock inte helt representativa för samtliga verksamheter. De representerar sina sektorer men utgör dem inte. Däremot är de intervjuade i stora delar överens om de utmaningar och möjligheter som finns i arbetet för jämlikhet. Intervjuerna har genomförts på telefon och har varit semistrukturerade, det vill säga att de har utgått från ett antal teman utifrån vilka samtalet har haft en fri form (Kvale & Brinkmann 2014). Dessa teman har inbegripit: målgrupper, kulturens roll för en jämlik stad, samt kulturens roll för att erbjuda möten, delaktighet och inflytande. Intervjuerna har varat mellan 30 – 60 minuter. Deltagarna har godkänt inspelning av intervjuerna, dessa syftar främst som dokumentation över samtalen. Intervjuerna har transkriberats varpå ljudfiler har raderats. Då deltagarna i intervjuerna deltar som representant för sin verksamhet, är det också så vi refererar till dem vid citat.

I inventeringen av kulturförvaltningens (2018) aktiviteter i relation till Jämlikt Göteborg beskrivs en del av de aktiviteter som genomförts av de tre verksamheterna inom de prioriterade områdena – men också andra aktiviteter eller samarbeten som bidrar till arbetet för en Jämlik Stad. Inventeringen är inget offentligt dokument, utan har genomförts av kulturförvaltningen för verksamhetsrapportering och utveckling.

Inledningsvis presenteras en sammanfattande analys av hur representanter för de olika sektorerna talar om kulturens roll för jämlikhet. Detta inledande avsnitt är tematiserat utifrån återkommande teman i intervjuerna – dessa är snarlika och tyder på samstämmighet bland stadens kultursektorer.

Därefter följer sammanfattande analys av de tre olika verksamhetsområdenas aktiviteter var för sig och hur deras insatser motsvarar de målområden som prioriteras i Göteborgs Stads jämlikhetsarbete. Vi ser över hur sektorerna själva värderar sina insatser i de prioriterade områdena. Denna analys utgår från dokumentation över verksamheterna i kombination med intervjuerna. I relation till de olika sektorerna anges utmanings- och utvecklingsområden. Det förstnämnda är punkter som prioriteras och som med fördel kan förstärkas ytterligare. De har en tydlig relation på en rad olika områden och därmed för stadens jämlikhetsarbete. Utmaningsområdena som anges är sådana som i nuläget inte anges vara prioriterade men som mycket väl skulle kunna ingå och utvecklas på basis av befintlig verksamhet.

6.1 Kulturens roll och relation till jämlikhet och demokrati

Representanter för de olika verksamheterna poängterar att kulturen verkligen har en viktig roll för Jämlik Stad-arbetet. Dessvärre förefaller det som om denna roll i många sammanhang underskattas. I en samtid som i många aspekter präglas av mätbarhet och evidens kan det vara svårt att påvisa att någonting faktiskt inverkar på värderingar, erfarenheter och upplevelser.

Däremot är det möjligt att beskriva vad kulturen *är* för många människor, och dess potential att bidra till ett gott liv. Kulturen beskrivs som ett språk, som ett antal möjligheter att nå fram till fler. Kulturella uttrycksformer kan verka stöttande i strävan efter att undanröja hinder som uppstår genom språkbarriärer, avstånd, ålder och också utifrån klassaspekter. Den traditionella (och understundom stereotypa) kulturkonsumenten är en medelålders kvinna boende i innerstaden, men enligt företrädare för kultursektorns institutioner är denna bild bara delvis korrekt. Dock finns en konsensus om att unga vuxna, särskilt unga män i förorter, är svårare att nå. Med utgångspunkt i att jämlikhet handlar om att resurser fördelas jämnt mellan alla för sammanhanget relevanta personer, ifrågasätter därmed representanterna huruvida verksamheterna i realiteten är jämlika eller om de har förutsättningar att vara jämlika eller inkluderande.

Som Stevenson m.fl. (2010) menar är tillgång och inkludering inte nödvändigt vis samma sak och företrädare poängterar att utbudet och anropet spelar roll för vilka individer det är som besöker utställningar och programaktiviteter.

De verksamheter som ingår i kulturförvaltningen är fokuserade i stadens centrum (med undantag av stadsdelsbiblioteken och bokbussen) och i intervjuerna återkommer Majorna och Linnéstaden som områden där kulturintresset är väletablerat och varifrån besökare är mångtaliga. Ur ett jämlik stad-perspektiv bör det inte spela någon roll var någonstans i staden en befinner sig, det ska finnas ett kulturutbud oavsett. De olika verksamheterna har strategier för att försöka hantera detta. Dels genom att försöka kompensera mer marginaliserade grupper och dels genom att ha en mer uppsökande utåtriktad verksamhet. Här handlar det mest om att rikta sig mot institutioner eller platser där människor finns i sin vardag, så som skolor, fritidsgårdar och åldringsvård. De unga killar som generellt saknas i verksamheten finns i regel inte här.

Jämlikhet kan för kulturens del handla om medborgares möjligheter att ta del av utbud i relation till hur angeläget det är för den enskilde individen. ”Vi kan vara helt gratis och ha öppet jämt men vi måste också vara av intresse för fler”, alltså är det enligt representanter för kulturverksamheterna i Göteborg viktigt att jobba med fler grupper och att jobba med fler berättelser för att bli angelägna för fler. De berättelser som kulturen erbjuder skapar relationer mellan människor och deras livshistorier. Ett exempel är Stadsmuseets utställning *Min flykt över havet* som illustrerar hur berättelser från olika epoker kan likna varandra, hur de förenar över tid och kan skapa förståelse och samhörighet.

*Stora delar av svenska befolkningen flydde till Amerika,
orsakerna var de samma, det fanns inte plats för min tro,
min kärlek eller försörjning – allt det där som gör att det
är ganska lika faktorer. Allmänmänskliga faktorer, att
alla känner sig välkomna, inte bara fint och creddigt.*

Målsättningen som framstår hos de olika kulturinstitutionerna är att vara en inkluderande verksamhet. Det är en rimlig målsättning. Kulturinstitutioner som museer, bibliotek och fri konst kan inte ge alla tillgång och inkludera dem i alla sina verksamheter och programpunkter – däremot kan de arbeta för att erbjuda tillgång och att planera sitt program så att det vid olika tillfällen attraherar olika grupper.

I intervjuerna anges att Jämlik Stads målsättningar och formuleringar har stor inverkan på verksamhetens planering och genomförande.

I samverkan mellan aktörer blir den som ett gemensamt språk, och något att sprida över till andra aktörer – det kommer att fortsätta färga programmet.

Detta är något av ett gemensamt narrativ bland företrädare för de olika sektorerna. De mål som formulerats kring jämlikhet i staden genomsyrar det som sker och att det också upplevs vara en relevant och normerande målsättning och värdegrund. Jämlik Stad handlar för representanterna om demokratisk delaktighet och en strävan mot självklarheten i att alla skall erfara att de är inkluderade i det som erbjuds.

6.2 Sektor Bibliotek

I kulturförvaltningen ingår de 25 folkbiblioteken i Göteborgs Stad, bland andra Stadsbiblioteket på Götaplatsen och Stadsbiblioteket 300 m² som ligger vid Brunnsparken. Kulturförvaltningen ansvarar också för de två bokbussarna. Biblioteken arbetar för det demokratiska samhällets utveckling genom att tillgängliggöra kunskap och möjliggöra digital delaktighet. Biblioteken arbetar också läsfrämjande med aktiviteter för såväl barn som vuxna. Det erbjuds möjlighet till lärande, kreativitet och ofta eget skapande. På biblioteken och digitalt via biblioteken kan du ta del av aktiviteter och olika tjänster⁵.

Sedan april 2019 ingår de 25 folkbiblioteken som i flera fall utgör en integrerad del i kultur- och stadsdels-hus i kulturförvaltningens ansvarsområde.

I samtal med representanter för biblioteken beskrivs hur bibliotekens uppgift under det senaste årtiondet har förändrats. Information finns mer tillgänglig och människor besöker inte längre bibliotek för att exempelvis söka i Nationalencyklopedin eller andra uppslagsverk. Böcker är mer tillgängliga idag

---

⁵ https://goteborg.se/wps/portal/start/kommun-o-politik/kommunens-organisation/forvaltningar/forvaltningar/kulturförvaltningen/kulturförvaltningens-verksamheter/kulturförvaltningens-bibliotek/!ut/p/z/1/04_Sj9CPyKssy0xPLMnMz0vMAfIjo8ziTYzcDQy9TAy9LSwsLQwcw4xDTVy9DY393Q31wwkpiAJKG-AAjgb6BbmhigDSRgje/dz/d5/L2dBISEvZ0FBIS9nQSEh/#htoc-5

till ett lägre pris, utgivningen går snabbt och fler väljer att själva köpa sina böcker eller att lyssna till ljudböcker. I och med samhällets teknologiska utveckling och digitalisering har biblioteken anpassats till dessa nya behov. Läsandet sägs ha ändrat form, utlånen av fysiska böcker har minskat under flera år i samma takt som utlån av e-media har ökat.

På basis av bibliotekens inventering (2018) är det till synes målområde 1 och 4 som fokuseras (även om målområde 3 kan anses vara inkluderat i ett längre perspektiv). Målområde 1 karaktäriseras av en utåtriktad uppsökande, informerande och inbjudande ansats där biblioteken samarbetar med familjer, förskolor och skolor för att främja läsande bland barn och unga. Därtill är bokbussen en möjlighet att särskilt välkomna barn och familjer. Detta stämmer väl in i målområdet och är ett viktigt bidrag i att skapa en god start i livet och goda uppväxtvillkor. Att *tidiga insatser* som främjar intresse för berättelser och böcker, tät kontakt med talat och skrivet språk och goda erfarenheter av läsande, har stor betydelse för språkutveckling är väl belagt i forskning. Bibliotekens erbjudande om att nystartade förskolor kan ansöka om ett grundbestånd är en viktig markering av hur centralt böcker och läsning är för en uppväxande generation. Genom en uppsökande verksamhet kan biblioteken möta barn och unga, men också de viktiga vuxna som finns runt omkring dem, och knyta kontakter. Inte minst kan de visa på betydelsen av läsning och vilka resurser som finns hos biblioteken. Detta kan vara ett framgångsrikt sätt att *stärka vuxna runt barnen*, att vuxna är väl informerade om vad deras berättelser, samtal och läsning har för betydelse för barns språkutveckling.⁶

---

⁶ Språk och språkutveckling kan förstås i termer av ett talat eller skriftligt nationellt språk eller som ett kommunikativt medierande verktyg, så som kulturella och/eller estetiska eller kompensatoriska alternativa uttrycksformer. När vi i denna rapport hänvisar till språk och språkutveckling handlar det i allra flesta fall om språk i en vidare mening, som verktyg och uttrycksform som bland annat innehåller nationella språk. Även om deltagande och inkludering förstås underlättas och förstärks genom goda kunskaper i svenska, är förstaspråk eller alternativa uttrycksformer reciprokt förstärkande.

6.2.1 Målgrupper, delaktighet, inflytande och tillit

Biblioteken arbetar med att *skapa delaktighet och tillit genom nya former av deltagande*. Här kan nämnas integrering av digitala verktyg som kan främja deltagande för individer som inte kan delta på plats på grund av geografiska avstånd eller fysisk förmåga. Här erbjuds exempelvis online-bokcirklar.

Representanter för biblioteken talar också om språk som en kanal för delaktighet och att olika användande av språk och erbjudanden om deltagande i exempelvis skriver-workshopar och tillgång till material med variationer i svårighetsgrad som kan ge ökad tillgång till gemensamma arenor.

Vi har olika metoder för att tillägna sig språket och det tror jag är väldigt viktigt för det demokratiska samhället det ger möjligheter för olika människor. För att människor ska ha likvärdiga villkor i sitt liv.

Vad gäller deltagarinflytande, är biblioteket öppet för förslag om utbudet på biblioteken, både vad gäller inköp av litteratur och önskemål om programinslag och nya media.

Det finns förstås en publik som sällan besöker bibliotek, de som inte syns är svåra att definiera eftersom de faktiskt inte syns – som en representant för biblioteket uttrycker det. Enligt bibliotekslagen ska verksamheten fokusera på individer med annat modersmål än svenska, barn och unga, de nationella minoriteterna och personer med funktionshinder. Utöver dessa finns några målgrupper som inkluderas i planering av programverksamheten.

Vi har ju både i år och de två senaste åren så har vi ett antal styrdokument som vi arbetar efter där det finns prioriterade grupper. Vi har bibliotekslagen som till exempel pekar ut ett antal grupper, men vi har också i vår verksamhetsplan så har ledningsgruppen beslutat att fokusera på eller i alla fall tänka lite extra kring tre olika grupper och det är personer som är långt ifrån arbetsmarknaden, det är nyblivna pensionärer och unga som inte läser. Så de tre grupperna har vi pekat ut som grupper som vi ska satsa lite extra på under ett par år.

Mot dessa grupperna arbetas det på lite olika sätt genom programverksamheten. Biblioteket samarbetar också med social resursförvaltning som vid vissa tider finns tillgänglig på bibliotek för att guida individer mot den stöttning de behöver. För personer utanför arbetsmarknaden finns möjligheter att möta

exempelvis jobbcoacher, arbetsförmedlingen och få stöttning med att skriva CV och jobbsökningar och lite idéer om var hjälp och stöd annars finns att få för arbetssökande. Individer som av olika skäl är daglediga eller som är nyblivna pensionärer får ett Västtrafikkort som medger avgiftsfritt resande innan klockan 15 på vardagarna. Biblioteket har då planerat in riktade programaktiviteter så att dessa individer kan utnyttja förmånen inom den angivna tiden.

Göteborgs stadsbibliotek har en omfattande programverksamhet om runt 1100 arrangemang om året. Ett mycket uppskattat inslag som lockar stor publik är *Alltinget* som inbjuder till att ställa frågor till en panel. Personer som är namnkunniga lockar också människor till biblioteken. Innehåll som handlar om existentiella frågor, fysisk och psykisk (o)hälsa och livsvillkor brukar också vara av intresse för en större publik. Inspirationen till programläggningen utgår från omvärldsorientering av vad det är som är aktuellt i den allmänna diskussionen i samtiden, samt i relation till aktuell bokutgivning. Under första halvan av 2019 har det offentliga samtalet kring klimatet gjorts närvarande i bibliotekens aktiviteter genom föreläsningar och öppna samtal om vad en representant beskriver som ”allt från klimatångest till vad betyder det när man dumpster dive:ar”.

Aktiviteter som genomförs i bibliotekens program har alltså ett brett spektrum som kan intressera en blandad allmänhet. När vi i intervjuerna talar om vilka det är som besöker biblioteken konstateras att det saknas siffror, men att besökarna är i blandade åldrar och att de kan ha vitt skilda syften med besöket. I samtalen nämns föräldralediga som kommer med sina små barn för att läsa och låna böcker eller delta i någon aktivitet för de allra minsta. De äldre kommer inte enbart för att låna böcker, utan också för att delta i föreläsningar, lyssna till debatter eller för att få vägledning för hur de skall använda sin nya surfplatta eller telefon. Ungdomarna kommer för att läsa läxor, spela tv-spel eller umgås. Företrädare för biblioteken talar också om biblioteket som en plats för andra möten. Ett ställe där människor stämmer möten för att arbeta eller samtala i ”mer neutrala sammanhang”.

Aktiviteter som ’Bokcirkel för personer med synnedsättning’ kan exempelvis skapa såväl delaktighet som nya möten och utbyten mellan människor som annars inte hade mötts. Här kan vi också se att detta även kan appliceras på målområde 4 och dess fokus på *skapandet av delaktighet, inflytande och tillit*.

Biblioteken kan genom sin uppsökande och inkluderande verksamhet bidra till att stärka tillit till offentliga institutioner som många människor med erfarenheter av mer auktoritära uppväxtförhållanden eller totalitära samhällsbyggen kan sakna.

6.2.2 Utvecklingsområden

Det uppsökande arbetet där biblioteken gör sig och sin verksamhet synliga förefaller vara en gynnsam väg att gå – något som verkar ha gett gott utfall och som bör fortsätta och utvecklas i den mån så är möjligt.

Verksamhetens representanter efterfrågar någon form av kartläggning över vilka det är som använder sig av bibliotekets verksamhet och hur den demografiska spridningen bland dessa ser ut. Vilka är de? Var kommer de ifrån? Vad använder de biblioteken till? Vad önskar de använda biblioteken till?

Verksamheten har en god omvärldsorientering och anpassar ständigt sin programverksamhet till trender och aktuella händelser. Detta är angeläget och visar en användarvänlig och välkomnande ansats som tar hänsyn till och visar omsorg om besökarna. Genom en utblick och analys av vad det är som efterfrågas kan programverksamheten fortsätta vara aktuell och göras aktuell för fler.

Bibliotekens uppdrag och fokus har förändrats. Det handlar inte enbart om ett utökat digitalt utbud och information som finns tillgänglig på webben och som får människor att söka på internet istället för att söka på biblioteket.

Utvecklingen har gjort att också biblioteken fått anpassa verksamheten mer till e-media, och till att stötta individer i hur de kan använda sig av digital media och den teknik som relaterar till denna. Representanter för biblioteken anger också att då den digitala arenan tar allt mer plats finns det all anledning att ytterligare utveckla denna.

6.2.3 Utmaningsområden

Biblioteksansvariga nämner själv att det kan finnas anledningar att finna vägar att hitta nya målgrupper som inte nås idag. Det skulle krävas mer kartläggning av vilka det är som inte besöker bibliotek för att kunna finna nya metoder och arbetssätt för att nå dem.

6.3 Sektor museer

Kulturförvaltningen ansvarar för fyra museer med olika profil och inriktning: Sjöfartsmuseet Akvariet, Röhsska museet, Göteborgs stadsmuseum och Göteborgs konstmuseum⁷.

Sedan september 2017 utgör Stadsmuseet och Sjöfartsmuseet Akvariet den kulturhistoriska avdelningen, konstmuseet utgör konstavdelningen och Röhsska museet utgör designavdelningen. Med utgångspunkt i inventeringen för sektor museum 2018 finns det gott om insatser och aktiviteter som siktar på kulturförvaltningens tre prioriterade områden.

Museerna har olika målsättningar och syften, ett sådant är att bevara historien och berättelserna om Göteborg, liksom den maritima historien. Det handlar både om att förvalta, förvara, bibehålla, tillgängliggöra och belysa olika historier, som om att utveckla och föra vidare kunskap, särskilt kunskap relaterad till Göteborg. Då staden är en hamnstad med historiska anknytningar till hav och sjöfart är havsmiljö och klimatfrågor en del som kommit att bli allt mer betydande särskilt för Stadsmuseet och Sjöfartsmuseet Akvariet.

6.3.1 Målgrupper, delaktighet, inflytande och tillit

Representanter för stadens museum säger att den generella målgruppen för verksamheten är alla göteborgare (och givetvis besökare utanför Göteborg) och att det finns en uttalad ambition att vara inkluderande, till och med så inkluderande att sådana begrepp blir överflödiga. Däremot finns det grupper som är lättare att nå ut till och som är vanligare besökare på museum, och grupper som är mindre frekventa besökare. Kvinnor är sedan länge mer flitiga besökare av museum, särskilt de som intresserar sig för konst, historia och kultur.

Avdelningarna för konst och kulturhistoria nämner att yngre män från ytterstadsområden, eller från stadens utsatta områden, är svårast att nå. Därtill kan unga vuxna vara en målgrupp som inte lockas av museiaktiviteter, dessa förefaller dock återkomma efter det att de nått åldern då de startar familj. Det är

---

⁷ https://goteborg.se/wps/portal/start/kommun-o-politik/kommunens-organisation/forvaltningar/forvaltningar/kulturförvaltningen/kulturförvaltningens-verksamheter/kulturförvaltningens-museer/lut/p/z/1/04_Sj9CPyKssy0xPLMnMz0vMAfIjo8ziTYzcDQy9TAy9LSwsLQwcv4xDTVy9DY39DQ30wwkpiAJKG-AAjgb6BbmhiqCvS-PW/dz/d5/L2dBIS9nQSEh/

också främst individer boende i innerstaden som tar sig till museum och de intervjuade menar att studier som anger att individer som på eget initiativ besöker utställningar generellt har högre utbildning förefaller stämma.

De intervjuade talar om olika satsningar och strategier som förekommer för att försöka bredda målgrupper. Däribland finns ambitioner att bredda perspektiv vad gäller utställningar. Det kan då handla om att lyfta fram ”gamla” samlingar i ett samtida ljus, eller att använda sig av intersektionella perspektiv för att ge nya infallsvinklar. Företrädarna för de olika avdelningarna i sektor museum poängterar att det är viktigt att ta tillvara historiska perspektiv utan att framställa historia som enbart artefakter och fullbordat faktum, för att istället använda sig av samtida perspektiv för att utöka förståelsen och bruket av historia.

Museernas verksamheter har många exempel på initiativ som i hög grad riktas mot barn och unga (men även mot andra åldersgrupper). Genom att använda sig av förskolan och skolan och samarbeten med lärare och pedagoger kan museerna också locka unga att delta i deras verksamheter på fritiden. En tidigare utvärdering av Sjöfartsmuseets utställningar visar att barn som besöker museet tillsammans med familjen på sin fritid i regel tidigare har besökt utställningar tillsammans med förskola eller skola och sedan önskat att få ta med sina syskon, vårdnadshavare eller sin utökade familj. Barnen har upplevt att museet har varit spännande och roligt och vill gärna dit igen (Sivenbring, Andishmand & Söderman, 2013). Vikten av skolan som en ”inkörspport” är något som uppmärksammas i intervjuer med företrädare för Sjöfartsmuseet och Stadsmuseet.

De som går i skolan kommer ju ofta hit, ända upp till gymnasiet sen är det ju att man tappar dem. Om de inte läser en utbildning på universitetet för då kommer de ju hit ändå, men då är det ju en annan sak, då handlar det ju mer om utbildningen eller så.

Därtill finns mål i verksamhetsplanen för 2019 som syftar till att utveckla relationsskapande verksamheter inom ramen för det pedagogiska arbetet. I Kulturnämndens årsrapport (2018c) beskrivs just relationsskapande och långsiktiga samarbeten som viktiga verktyg i förvaltningens jämlikhetsarbete.

Sjöfartsmuseet Akvariet är populärt för flera generationer, den interaktiva utställningen TS Supertuben där barn kan testa, leka och interagera lockar

tillsammans med akvariet. Det blir som en mötesplats i staden där föräldralediga eller barnfamiljer kan mötas. I Stadsmuseet uppmärksammas att individer som passerat skolåldern, och kanske främst unga män med utländsk bakgrund, inte verkar besöka så ofta, och att skolan och utbildning kan vara en sammanlänkande faktor som inte funnits för dessa personer.

Inventeringen visar på både uppsökande och bemötande arbete, och interaktivitet förefaller vara ett arbetssätt som används för att inkludera barn och unga i museets aktiviteter. Särskilt utsatta områden prioriteras exempelvis genom särskilda insatser som att etablera samarbeten mellan unga i olika stadsdelar, förstärkt lovverksamhet och konstbildspaket till skolor i utsatta områden. I intervjuer beskrivs hur stadens museum har fokuserat på bland annat uppsökande verksamhet för de särskilt utsatta områden som identifieras av polisen (Polismyndigheten 2015). I detta fall har de olika verksamheterna delat upp områden mellan sig och under en period riktat pedagogiska insatser särskilt mot dessa. Genom att kartlägga vilka skolor som aldrig besöker museer kan insatserna än mer riktas mot särskilda skolor, vilket upplevts som positivt både av museernas pedagoger och av skolorna. Detta är en särskild strategi för Sjöfartsmuseet under den tid som museet håller stängt för ombyggnad. Sjöfartsmuseet har också arbetat riktat mot äldreboenden, bland annat kring musik i relation till hamn och sjöfart och andra teman som berör äldre göteborgare. Kulturen kan här göras tillgänglig och erbjuda delaktighet genom att väcka minnen, samhörighet och aktivera tankar och känslor. En föreläsning om musik har engagerat särskilt och varit uppskattad av äldre människor som inte talat eller varit berörda eller engagerade på väldigt länge.

Barn och unga inkluderas även i referensgrupper och inbjuds att delta i framtagandet av nya utställningar. Företrädare för Konstmuseet berättar om projektet *DIY – Gör det själv!* där unga deltagit i att planera och genomföra en levande utställning bestående av aktiviteter, workshops och scenframträdanden. Genom ett inkluderande arbetssätt och utifrån olika frågeställningar förs en dialog med publiken.

Således är det prioriterade målet 1: *att skapa god start i livet och goda uppväxtvillkor* ett synligt fokusområde för museum. Det finns även gott om exempel på aktiviteter som *syftar till att skapa förutsättningar för delaktighet, inflytande och tillit*, alltså mål 4.

Aktiviteter genomförs på flera olika språk, tolkar görs tillgängliga och vid en del aktiviteter erbjuds språkstöd och språkvärdskap. Museerna arbetar även aktivt för att nå ut till målgrupper som annars inte "hittar till museet idag".

Ett annat fokus som syns i inventeringen är museets möjlighet att arbeta med hembygd där kunskap och intresse för närmiljön kan bidra till tillhörighet och inte minst samarbete med andra verksamheter och individer i regional- eller lokalsamhället. Detta är något som också poängteras i intervju med en representant för Stadsmuseet, att trots att museet har ett internationellt utåtriktat intresse så är det Göteborg och en mer lokal profil som allt mer kommit att fokuseras. Dessutom är museiverksamhet alltid på något sätt beroende av andra aktörer. Företrädare för kulturhistoriska avdelningen säger:

Vi brukar säga att vi kan aldrig göra nånting själva utan vi samverkar alltid med någon annan. Det kan vara andra institutioner, det kan vara universitetet, föreningar, ibland är det privatpersoner eller människor som är kunniga inom något område. När vi gjorde utställningen om "Vi är romer" så gjorde vi den tillsammans med romska grupper i Västsverige. När vi gjorde utställningen barnhemsbarn så gjorde vi den tillsammans med en förening för tidigare barnhems- eller fosterhemsplacerade. Och när vi gjorde vår musikutställning så gjorde vi den ihop med musiker och producenter och musikskribenter i Göteborg, så vi har alltid samverkan alltid med i alla våra projekt. Sen kan det ibland vara en referensgrupp som är med och skriver, som vi gör det tillsammans med, men det är väldigt olika.

I intervjuer med företrädare för stadens olika museum är detta blandade arbete med olika tillvägagångssätt, som inkluderar omvärldsorientering, samtidsorientering och intresse för vad det är som är brännande för olika människor i staden, en frekvent återkommande poäng i planerings- och utvecklingsarbetet. Det kan till exempel handla om att utveckla en utställning som medvetet utmanar de "borgerliga ideal" som annars traditionellt varit normgivande för museiverksamhet.

Att inkludera och delaktiggöra stadens alla invånare framträder också som en generell strategi för stadens museum, särskilt invånare som av olika anledningar kan mötas av hinder när de önskar ta del av kulturutbudet. Detta beskrivs som ett mer givet sätt att tänka än vad det kanske har varit förut. Det handlar mer om att arbeta för en verksamhet som är konstruerad på så vis att den är tillgänglig

för alla, snarare än att komma på speciallösningar. Där är museernas verksamhet på god väg, men inte helt framme: Det är en fråga om ekonomiska resurser, tid och om byggnader som inte alltid är ändamålsenliga. Dock uttrycks målsättningen att museerna skall vara tillgängliga för *alla* och en medvetenhet om att det här sättet att tänka ska finnas med i alla utställningar.

Det finns för att nämna några exempel hämtade från Konstmuseet aktiviteter som är särskilt utformade för att inkludera individer med demensdiagnos, för individer som behöver syn- eller teckentolkning, liksom det finns visningar på ”lätt svenska” och andra specialvisningar som utformas när särskilda behov identifieras.

Ett forskningsprojekt om hur barn och unga tillsammans med lokalsamhället kan påverka sin närmiljö pågår. Därtill har en satsning gjorts på att skapa dialoger mellan olika generationer från stadens olika delar i syfte att diskutera en ny översiktsplan för Göteborgs Stad, en form av avsiktsförklaring som visar att staden tillhör alla. Genom att bjuda in till deltagande och interaktivitet kombinerat med satsningar på kulturhistoria och stadsutveckling återfinns därmed även strävansmål 2 *att skapa hållbara och jämlika livsmiljöer* med bland museernas mål. Därtill anger museernas strategi för 2018–2021 att sektorn ska medverka i samhällsplanerande processer i staden och vara aktiva i remisshantering och som sakkunniga i tidiga skeden.

6.3.2 Utvecklingsområden

Samarbetet mellan förskolans, skolans och museernas pedagoger förefaller vara en nyckel till att nå ut till barn och unga som i sin tur initierar sina familjer – det finns all anledning att fortsätta utveckla ett sådant samarbete. I verksamhetsplanen för 2019 finns målet att ”utveckla metoder och verksamheter (på museerna och rörliga i stadsrummet) för, av och med barn- och unga i särskilt prioriterade stadsdelar” (Verksamhetsplan sektor museer, 2019a, s.6). Detta kan anses vara en pusselbit i inkludering av hela staden, särskilt då representanter från alla verksamheter identifierar människor från innerstadsområdena Majorna och Linnéstaden som de mest frekventa besökarna.

6.3.3 Utmaningsområden

Museerna finansierar delar av sin verksamhet på egen hand och behöver avsätta tid och resurser för att söka projektmedel. Förutom att det tar tid från andra aktiviteter gör det också att planering och möjligheterna att tänka framåt kan bli begränsad. Detta är också något som nämns i verksamhetsplanen för museerna 2019 där det framgår att de offentliga bidragen inte täcker de fasta kostnaderna.

Utöver ekonomiska resurser är personella resurser av stor betydelse då relationer är av stor betydelse för en väl fungerande och levande verksamhet, och för möjligheterna att hjälpa folk att hitta till museerna. I brist på fungerande lokaler läggs det mycket energi på att rädda situationer och artefakter, tid som annars kunde ha lagts på innehåll. Nya uppdrag adderas till museernas verksamheter utan att andra uppdrag tas bort, samtidigt som ekonomiska resurser skärs ner, vilket gör att ”ofrivilliga nedprioriteringar” behöver göras.

6.4 Sektor Fri konst och kultur

Sektor Fri konst och kultur, arbetar utifrån Göteborgs Stads kulturprogram med konstpolitik, kulturpolitik och kulturplanering. Utmärkande för arbetet är att bygga och vårda nätverk, utreda, bedöma och fördela stöd till konst- och kulturaktörer, ge rådgivning, arrangera och marknadsföra arrangemang, samt erbjuda konstpedagogisk verksamhet och handledning. I sektorn arbetar ungefär 120 medarbetare. Till sektorn hör institutionerna kulturhuset Frilagret, Stora Teatern med Göteborgs dans- och teaterfestival och Kulturpunkten samt Göteborgs Konsthall med Urban Konst och Konstkonsulent. Hit hör även verksamheterna/uppdragen Kulturstöd, Göteborg Konst, Kultursommarjobb, Skolbio, Instrumentförrådet, Sommarunderhållningen, Speldags, Filmkontoret, Dansresursen, Medborgarskapsceremonin och Kulturnatta⁸.

---

⁸ https://goteborg.se/wps/portal/start/kommun-o-politik/kommunens-organisation/forvaltningar/forvaltningar/kulturforvaltningen/kulturforvaltningens-verksamheter/fri-konst-och-kultur!/ut/p/z1/hY6xDolwGISfhrV_Wyr8dWMwJkDipGAXA6YWEqCkVJv49OJoovG2y32XO1BQq5qaR28a39upGVZ_VsIF8D1luWAFokSaneKj2BUsPpQMqn-AWmP6QxmFHFTfjiRcR0IJ55sUOUqJqUCZyPS9n01tjAaU0zfttCN3t97qvJ-XbUQjGklgxlozaLLoiH5rdHbxUH-AMI_1s9RV99glDntaM/dz/d5/L2dBISEvZ0FBIS9nQSEh/

Fri konst och Kultur skiljer sig en del från de mer institutionaliserade museerna och biblioteken. Verksamhetens uppdrag inkluderar att främja och arrangera konst och kultur, stötta Göteborgs fria kulturliv, fördela kulturstöd, verka för kultur och konstgestaltning i stadsutvecklingen. Därtill har sektorn en konsultativ roll gentemot stadsdelarna i frågor om kultur. Sektorns verksamhet vänder sig först och främst till göteborgare och till de prioriterade grupperna: barn, unga, äldre, personer med funktionsvariationer, nationella minoriteter och personer med annat modersmål än svenska (Verksamhetsplan sektor Fri konst och kultur, 2019b). Företrädare för verksamheten uttrycker att utgångspunkten för verksamheterna inte enbart är centrerat kring konstnärlig kvalitet i termer av ”finkultur” utan att arbetet är mer kulturpolitiskt och fokuserar på delaktighet och bredd. Verksamhetsplanen anger också att ”Genom publika institutioner och event når sektorn en stor del av stadens medborgare, från barn och unga till äldre och bidrar på så sätt till måluppfyllelse gällande att tillgängligheten skall öka” (s.4). Av de sektorer som ingår i denna översyn är Fri konst och kultur den som har mest internationella kontakter och utbyten.

Sektorn erbjuder kulturstöd som främst riktar sig till det fria kulturlivet. Stödet ges i form av rådgivning och ekonomiskt stöd som verksamheter och individer kan ansöka om. Det är framför allt verksamheter och projekt som riktar sig till en publik som kan få pengar. I Fri konst och kulturs inventering (2018) har enheten kulturstöd inga särskilt riktade insatser mot de prioriterade områdena, aktiviteter som ansöker om medel är kategoriserade per stadsdel och inte utifrån områden. Dock fördelas arrangörsstöd till stadsdelar, förskola och skola som syftar till att barn och unga ska ges möjlighet att möta professionell konst och kultur i sitt närområde. Därtill fördelas utvecklingsstöd till kulturskolan samt medfinansiering av ”ett fritt icke institutionellt kulturliv som genom olika uttryck undersöker, formulerar och utmanar idéer om vilka vi är som människor och som stad tillsammans” (inventering av kulturförvaltningens aktiviteter angående Jämlikt Göteborg, enheten kulturstöd, 2018).

Ett exempel på kulturstöd som ges av Göteborgs Stad är ”projektstöd Pronto” vilket riktar sig till konstnärliga eller kulturella projekt. Det kan handla om stöd för att producera ett konstnärligt verk som blir offentligt; till exempel en utställning, filmproduktion, föreställning eller konsert. Stöd ges också för arrangemang av enskilda kulturhändelser så som utställningar, föreställningar eller festivaler. Projekt som prioriteras ska fokusera på en publik i Göteborg och får med fördel vara nyskapande. Därtill förordas att projekt bör främja ett

breddat publikunderlag eller att det arbetar gränsöverskridande såväl konstnärligt som mellan nationer, samt att det möjliggör ökade kontaktytor mellan sektorer och olika grupper i samhället och att det främjar nätverksarbete. Vid den ansökningsomgång för projekt Pronto som avslutades under våren 2019 mottogs 98 ansökningar vilka sökte totalt 3 396 487 kr. Sammanlagt beviljades 26 projektstöd på totalt 607 000 kr⁹.

I Kulturnämndens budget för verksamhetsåret 2019 anger en riskanalys att nämndens kulturstöd inte har uppräknats i relation till kostnadsökningar eller i relation till stadens ökande befolkning. ”I jämförelse med Stockholm och Malmö är Göteborgs kulturstöd drygt 30% lägre i förhållande till befolkningens storlek” (Kulturnämnden, 2019 s.24). Detta innebär att många kvalificerade verksamheter nekas stöd eller beviljas ett lägre belopp än det som söks.

6.4.1 Målgrupper, delaktighet, inflytande och tillit

I inventeringen av Fri konst och kultursektorn för 2018 syns ett fokus på barn och unga och därmed kan målet att *skapa en god start i livet och goda uppväxtvillkor* inkluderas i verksamheternas aktiviteter och strategier. Sektorns insatser karaktäriseras av att erbjuda unga olika former och uttryck för kulturproducerande verksamhet och kulturkonsumtion som tar sin utgångspunkt i ungas intressen och livsvärldar.

I inventeringen syns verksamhetens uttrycksformer ofta som ”projekt”. Exempel på sådana projekt är *Hammarkullen Urban art 2017*, eller projektet *Mappa kullen* som syftar till att låta barn och unga påverka närmiljö och stadsutveckling (se målområde 3). Projekten har i regel ett utökat syfte där konst och kultur görs till medel för att nå demokratiserande mål. Till exempel har *Fryshusets konstpedagogiska projekt* som mål att arbeta med normer och värderingar. Ett annat sådant projekt som inkluderar flera strategier och målområden är *Urban konst* och *Göteborgs konsthalls* idé om projektdesign för offentlig konst. Den syftar till att koppla samman tematiska utgångspunkter som segregation och ojämlikheter och smycka de plank som omgärdar bygget av

⁹ https://goteborg.se/wps/portal/enhetssida/kulturstod/aktuelltarkiv/aktuellsida/6923e9a7-794a-4f30-b1b9-9662bb9f6443/!ut/p/z1/!ZFdT4MwFIZ_zS7ZOS2IW71jDGe2EfYRFHpiqBaGTiCAW-Kvt8kudFHH7F2b92me9xyQEIMs00ORp11Rlene3BPJHxmdlZkzshivyC2uQ1y4gfDRWvYE8XAwQDvIafkWmLmEmgHcm4K59Hm58hrh0LvLm-xOPZ8fFyYZObMRZSPv4e0gmkLxkSzp1QYKsn4pnSLigthbpyBoJlloss9FSRAILcE6VEhlnzO6pbrJH2bfHWEOMt9X6jRit1T2OafZ6Ew3uhm-N-Z513V1ezPAAR6Px2FeVfleD1s9wN-IXdV2EJ8FITGKo78Vbdj-s_O8b59GjDaBFxixOu12VIFmFcTXzdP7WgSB-i2KolfiZEHnKkC-fCx19AmEWkbY/dz/d5/L2dBISEvZ0FBIS9nQSEh/

Västlänken. Genom projekt Pronto har under första halvåret 2019 erhållits stöd för verksamheter som till exempel fokuserar dans, georgisk musik, sång, fotografi, tidskriftsproduktion och kulturfestival.

Avseende *skapandet av förutsättningar för delaktighet, inflytande och tillit* (mål 4) är detta mål med vidhängande strategier i det närmaste att betrakta som en utgångspunkt för de aktiviteter som presenteras i Fri konst och kulturs inventering: här syns tillgång till scenkonstupplevelser, stöd av ett icke-institutionellt kulturliv, arrangörsstöd till stadsdelar, förskola och skola, att erbjuda allmänhet att uppleva konst i sin vardag, teater för icke-hörande, cirkusföreställningar som inte kräver särskilda språkkunskaper, samarbete med svenska minoritetsgrupper, medveten representation bland moderatorer och föredragare, HBTQ-program, deltagande i West Pride, och inbjudande medborgarskapsceremonier. Allt detta är exempel på aktiviteter som Fri konst och kultur nämner som kan bidra till skapande av delaktighet, inflytande och tillit.

I Fri konst och kulturs verksamhetsplan för 2019 syns tydligt hur utvecklandet av mötesplatser är en central uppgift för sektorn. Dels finns det angivet som ett verksamhetsmål 4.1.2 *Driva och utveckla publika kulturinstitutioner, mötesplatser och verksamheter*, dels finns det närvarande i andra målformuleringar. För att lämna några exempel på detta finns mål som att öka tillgången till replokaler och scener för olika grupper, att ge unga ett utrymme i sociala medier, att stärka kulturskolans utveckling och att stötta arrangemang där unga anordnar festival i Slottsskogen. Därtill finns relationsskapande aktiviteter och tillgängliggörande av sektorns publika institutioner, mötesplatser och verksamheter som en del av sektorns strategi för 2019-2021.

Frilagret är en verksamhet inom Fri konst och kultur som bygger på ungas intresse och engagemang för kultur, och deras intresse för att starta eller genomföra någon form av kulturarrangemang. Ofta tar unga på eget initiativ kontakt och beskriver vad det är de vill göra. Frilagret bistår med planeringshjälp, lokaler, personal, teknik och om nödvändigt vakter vid eventet. Frilagrets tjänster får anses väl utnyttjade. Verksamheten har öppen 240 dagar om året och under ett år genomförs runt 500 events med ett besökarantal på runt 80.000 individer. På frågan om vilken typ av event det kan handla om ges svaret

Det är allt du kan tänka dig, och inte tänka dig, och så en drös till. Det är konserter, broderiworkshop, det är modevisningar, det är lajv, podinspelningar, allt, allt, allt. Det har varit parcour och cykelkök och mycket utställningar, om en ska titta på uttrycksformer så är det vad vi får allra mest ansökningar om.

Liksom övriga sektorer är yngre individer i ytterområdena den målgrupp som är svårast att nå fram till. Exempelvis Frilagret arbetar med anställda ambassadörer som åker runt i skolor, fritidsgårdar och andra verksamheter för att informera om de möjligheter som finns. Ambassadörerna kan också få i uppdrag att söka upp personer som håller på med särskilda kulturuttryck om detta verkar saknas bland eventen. De kan också fokusera på att sprida information i områden varifrån det saknas besökare och arrangörer. På Frilagret används också en slags kompenserande strategi där urval bland ansökningar både baseras på geografisk spridning och på en bredd av kulturella uttrycksformer. Det innebär att den dominans av ansökningar som inkommer från unga i Linné och Majornaområdet kan balanseras en aning.

6.4.2 Utvecklingsområden

Ambassadörerna som knutits till Frilagret fyller en viktig funktion för att informera om, och locka unga till, verksamheterna. Att ambassadörerna representerar olika områden och kulturella uttrycksformer anges som en framgångsfaktor. Det finns anledning att behålla konceptet och kanske också sprida det till andra sektorer. Möjligheten att ge kulturstöd i form av rådgivning och ekonomiska bidrag kan anses vara en viktig insats för att utveckla kulturutbudet och ge grupper och individen möjlighet att dela med sig av sin verksamhet. Det kan dock finnas anledning att se över, eller i alla fall reflektera över, hur och till vilka medlen fördelas då de fokuserar på stadsdel snarare än områden.

6.4.3 Utmaningsområden

Liksom Sektor museer har Fri konst och kultur en pressad ekonomisk situation. ”Att finansiera den egna verksamheten med egenintäkter innebär stora risker, hämmar utvecklingen samt begränsar möjligheterna att ta beslut på konstnärliga grunder och fullfölja det kulturpolitiska uppdraget” (Verksamhetsplan Fri konst och kultur, 2019b s. 7) ”uppräkningsplan av nämndens kulturstöd har heller inte skett i takt med kostnadsökningar eller i relation till stadens ökade befolkning”

(Kulturnämnden, 2019, s.24). Därmed kan det förstås vara svårt att fortsätta att bedriva verksamhet med bibehållen kvalitet. Med exemplifieringen att ansökningar om kulturstöd uppgår till runt 3,4 m.kr. och att 607.000 utdelas, kan vi sluta oss till att det finns både en vilja och ett behov av att bedriva fria konst- och kulturverksamheter, men att detta behov inte riktigt kan mötas.

7 Sammanfattande slutsatser

Denna översyn av kulturförvaltningens verksamheter baseras på Göteborgs Stads program för en jämlik stad i kombination med Jämlikhetsrapporten 2017 och Göteborgs Stads kulturprogram. Därtill har policyer och dokument anknutna till verksamheterna fungerat som stöd för arbetet. Intervjuer har utförts med representanter för de olika sektorerna.

Som Stevenson med kollegor (2010) skriver kan kulturens verksamheter, genom att inverka på individers sociala resurser, *bidra till* att nå sociala mål som exempelvis jämlikhet. Det är dock viktigt att se att kulturverksamheter inte på något vis kan vara ensamt ansvariga för att hantera frågor om jämlikhet och inkludering, utan att de skall ses som bidragande till att sådant arbete både i samtid och framtid. Verksamheternas frivilliga och inbjudande karaktär kan vara ett viktigt erbjudande om en tillitsfull offentlig mötesplats för individer som lever med misstro till myndigheter. Kulturen kan bidra till att både öppna dörrar och bygga broar. Detta bidrag är viktigt, och en central del av samtliga sektors verksamhet. De som intervjuats ger en bild av de olika verksamheterna som stämmer väl överens med de tre (av stadens fyra) jämställdhetsmålområden som kulturförvaltningen anger i Kulturprogram och Verksamhetsplaner.

7.1 Målområde 1. Skapa god start i livet och goda uppväxtvillkor

Vad gäller målområde 1 täcker kulturförvaltningens verksamheter ett åldersspann som sträcker sig från de yngsta till de äldre unga. De erbjuder tidiga insatser som fokuserar på faciliterande och allmänna utvecklande aspekter som inte är specifikt preventiva eller intervenerande.

I relation till detta målområde bör bibliotek och bokbuss nämnas särskilt. Ett funktionellt språk (i vid bemärkelse) är en nyckel (av flera) till goda uppväxtvillkor och framgång i skola och sedermera tillgång till arbetsmarknaden. Språket ger verktyg att tänka med och möjligheter att utveckla nya tankar och perspektiv. Tidiga insatser baserade på litteratur, språklek, god tillgång till språk och kulturella uttrycksformer är sätt att möjliggöra att små människor erövrar ett språk. Bibliotekens arbete för att möjliggöra möten med litteratur och kultur på plats, den uppsökande verksamhet som utförs och de möjligheter som kan uppstå genom bokbussens

mobilitet är av stor betydelse. Samarbete med förskola och skola är av särdeles stor vikt för att bjuda in barn och unga till biblioteken och väcka och utveckla deras intresse att själva uppsöka biblioteken.

Detta samarbete mellan skola och kultur är något som också är tydligt i Stadsmuseets och Sjöfartsmuseet Akvariets verksamhet. Genom att anpassa verksamheten och söka efter vägar att göra utställningar och programaktiviteter som är lockande för barn och unga finns det goda möjligheter för skolor att återkommande använda museernas aktiviteter som en integrerad del i undervisningen och den kunskap som unga utvecklar. Samtidigt kan ungas intresse och vetskap om vad som sker på museerna leda till att de tar med sina familjer för att besöka utställningar på sin fritid. Detta kan anses bidra till utvecklandet av barns potential och samtidigt stärka vuxna runt barnet.

Frilagret, inom Fri konst och kultur, baserar sin verksamhet inte bara på att *systematiskt integrera deltagarperspektivet*, den bygger på att unga människor står i centrum och att unga också är en drivande kraft – det handlar mindre om integrering och mer om inkludering där basen är att unga är deltagare.

7.2 Målområde 3. Skapa hållbara och jämlika livsmiljöer

Verksamheterna eftersträvar att på olika vis öka delaktigheten och inflytandet i stadsutvecklingen. Målområdet kan uppfattas vara relativt brett och det är rimligt att förvänta sig att det handlar om att öka delaktighet och inflytande snarare än om direkt påverkan. Området nämns dock av aktörer från de olika sektorerna. I Fri konst och kulturs uppdrag ingår att verka för kultur och konstgestaltning i stadsutvecklingen och att ha en konsultativ roll gentemot stadsdelarna vad gäller kultur. Ett annat exempel är (forsknings-)projektet *Mappa kullen* där GU och Chalmers samarbetar med unga i Hammarkullen för att kartlägga närområdet för att sedan utarbeta förslag på förändringar i området. Ungdomarnas design presenteras på Göteborgs Stads hemsida och de förslag som får fler än 200 röster behandlas av nämnden. Projektet är ett led i demokratisering och delaktiggörande.

Museernas insatser för arbete med hembygd kan också inkluderas i målområdet då ett intresse för lokala frågor och kännedom om närmiljön är en förutsättning för viljan att ha inflytande över stadsutveckling. Ett exempel på detta är satsningen på att skapa dialog mellan olika generationer från olika stadsdelar för

att diskutera en ny översiktsplan för Göteborgs Stad. Med en utgångspunkt i att delaktighet och demokrati handlar arbetet om möjligheterna att vara inkluderad och delta i diskussioner och bli lyssnad till, och är därmed ett initiativ som främjar en deltagardiskurs.

Huruvida kulturens institutioner kan bidra till att minska boendesegregation är en öppen fråga som är svår att sja om eller utvärdera. Här får vi snarare återgå till kulturverksamheternas *möjligheter* att bygga broar och öppna dörrar mellan individer och grupper. Broar och dörrar öppnar för att länka samman människor – däremot kan de inte göra så att människor väljer att gå över broarna eller igenom dörrarna.

7.3 Målområde 4. Skapa förutsättningar för delaktighet, inflytande och tillit

Detta målområde får anses vara väl och starkt förankrat i stadens kulturverksamheter. Både i dokument och samtal finns delaktighet, inflytande och tillit väl representerat. Intrycket är att verksamheterna har en god utblick och stark vision och vilja om att inkludera alla delar av staden i sin verksamhet. Som Myndigheten för kulturanalys (2019) konstaterar, behöver inte variationer mellan olika gruppers kulturvanor utgöra ett hinder så länge det finns reella möjligheter och erbjudanden om deltagande. Ett återkommande narrativ är dock frågan om hur ännu fler skall kunna bli inkluderade. För att åstadkomma detta har exempelvis Frilagret anställda ambassadörer som reser runt i staden för att informera om verksamheten och locka nya ungdomar att delta. Både biblioteken och museerna har mobil verksamhet där utställningar och programverksamhet besöker verksamheter för att erbjuda delaktighet. Ett exempel på detta är museernas besök på äldreboende där Göteborg som hamn- och musikstad kommer till de äldre.

Kulturförvaltningen i Göteborgs Stad deltar i och arrangerar samarbeten med HBTQ-grupper och föreningar, med minoritetsorganisationer och andra intresseföreningar. Sådana samarbeten är givetvis av vikt, samtidigt uttrycker representanter att målsättningen är att sådana arrangemang inte bör ses som inkluderande. Strävan är istället att sociala kategorier inte skall behöva utgöra just en separerande kategorisering av grupper. Deltagande och medborgardialog hanteras genom att bjuda in referensgrupper och låta besökare ge förslag på eller önska programpunkter.

För de olika verksamheterna är det inkluderande deltagarperspektivet också en fråga om att eliminera eller gå runt hinder som uppstår när verksamheterna inte är anpassade efter allas förmåga. Det kan till exempel handla om att erbjuda olika former av digitala stöd och hjälpmedel, att erbjuda verksamheter som går att delta i på distans, programverksamhet som tolkas.

7.4 Hinder för verksamheterna

Som för många andra institutioner utgör ekonomin ett stort hinder för kulturförvaltningens verksamheter. Förutom att medelstillelningen stegvis blir mer knappare har målformuleringar och förväntningar blivit bredare, uttrycksformerna mer komplexa och kraven på anpassning till en bredare publik fler. För museerna tillkommer också eget ansvar för viss del av sin egen finansiering (för både Stadsmuseet och Sjöfartsmuseet Akvariet är egenfinansieringen 30%). Den egna finansieringen handlar förutom om biljettintäkter om att söka stipendium, fonder och bidrag, vilket stjäl tid från planering av innehåll och programverksamhet. Museum och bibliotek har också i uppdrag att förutom utveckla och tillgängliggöra material, även förvalta samlingar. Här finns utmaningar då praktiska förutsättningar saknas. Både de ekonomiska villkoren och de bristande lokalförutsättningarna tar tid från övrig verksamhet.

Utöver dessa mer praktiska hinder upplever representanter att verksamheter som berör kultur och unga människor har låg prioritet. Kulturens verksamheter har svårt att presentera de siffror som utgör hårdvara på en ekonomiserad marknad, verksamheterna kostar pengar och konkreta effekter och utfall är svåra att bevisa. Därtill ger representanter uttryck för hur stor inverkan som idén om att *barn och unga människor är framtiden* har. Det är en idé som kan göra att de inte uppfattas som samtida, de har ingen avgörande röst i nuet och görs inte på allvar delaktiga.

8 Utvecklingspotential och kunskapsbehov – Möjligheter och framtida forskning

De huvudsakliga frågeställningar som kulturförvaltningen har eftersökt är att:

- 1) Peka ut utvecklingspotential och kunskapsbehov i kulturförvaltningens verksamheter.
- 2) Beakta möjligheter att fylla dessa behov och utvecklingspotentialer genom eventuella framtida forskningsprojekt.

En återkommande reflektion är att trots ett särskilt fokus på unga i utsatta eller särskilda utsatta områden, lyckas kulturens verksamheter inte med ambitionen att nå fram till och locka dessa individer. Det handlar främst om unga män i stadens ytterområden. Enligt Jämlikhetsrapporten (Göteborgs Stad, 2017) är det också dessa individer som inte riktigt lyckas i skolan och som i jämförelse med andra unga i staden i lägst grad genomför gymnasieutbildning. Den stereotypa kulturkonsumenten är för Stadsmuseets och bibliotekens del alltjämt en medelålders kvinna med intresse för kultur. För Sjöfartsmuseet Akvariets del är det barnfamiljer i Majorna-Linné området och för Fri Konst och Kultur är det 20–30 åringar bosatta i Majorna-Linné. Det är dessa som rent geografiskt har god tillgång till de verksamheter som ligger under kulturförvaltningens ansvarsområde. Det måste ändå finnas något vid sidan av den geografiska närheten som appellerar dessa individer, något som också kan tilltala andra. Således finns det anledning att fortsätta arbeta med att locka hela staden till kulturverksamheterna.

Bland de insatser som fungerat för att locka och inkludera fler, och som kan användas för framtida utveckling kan vi nämna:

- Kontakter som etableras genom samarbeten med förskola och skola.
- Användandet av ambassadörer som informerar om verksamhet och programpunkter.
- Etablerandet och accepterandet av verksamheterna som mötesplatser för familjer. Utrymme för fika och plats att leka eller utrymmen som fungerar för att studera tillsammans.

Mer kunskap behövs om vad det är som lockar göteborgare att besöka eller aktivt delta i verksamheter. Utifrån vad representanter för verksamheterna säger, är den stereotypa besökaren som beskrivs, och uppfattningar om vilka som inte syns i verksamheterna – baserade på ”okulär besiktning och anekdotiska bevis”. Vi vet således inte heller varför vissa individer *inte* deltar. Handlar det om brist på inkludering eller brist på information? Handlar det om att verksamheterna inte intresserar vissa målgrupper, om geografisk placering eller om brist på tillit? Kartläggning och information om hur det förhåller sig kan bidra till att ytterligare anpassa verksamheten eller vägarna för att nå utökad delaktighet (om så är önskvärt för dem som saknas).

Trots att talet om delaktighet, inflytande och jämlikhet är centralt i verksamheternas planering och genomförande, upplevs det understundom som modeord som inte helt tas på allvar i alla delar av staden. Detta upplevs främst i relation till ”högre politiska nivåer” och i ekonomisk fördelning, liksom hur verksamheterna prioriteras eller ges erkännande i demokratiserande frågor. Det är möjligt att kulturens verksamheter inte betraktas som demokratiserande. Därtill är den inverkan som kulturens verksamheter har svår att kvantifiera och bevisa. Det är svårt att bevisa sådant som hur insikter gjorts, hur värderingar och reflektioner förändras, hur känslor påverkas och hur delaktighet ger synergieffekter.

Mer kunskap om hur kulturförvaltningens bidrag förstås av styrande aktörer är något som efterfrågas. Därtill kan det vara relevant att söka vägar att närmare studera kulturens betydelse för brukare, och om möjligt göra det på såväl kvantitativa som kvalitativa vis. Sådana kunskaper skulle kunna bidra till att motivera och stötta kulturens roll för en mer jämlik stad.

En styrka som återfinns i narrativen är verksamheternas anpassningsförmåga. Här kan vi särskilt nämna anpassningen till en mer digital verklighet. Även om digitala verktyg och e-media kan verka främmande för en del, erbjuder tekniken fler möjligheter till delaktighet och denna utveckling kan vid sidan av den fysiska materiella verksamheten vara ytterligare inkluderande.

Mer kunskap om hur besökare förhåller sig till och interagerar med digitala verktyg kan därför också vara av intresse. Anpassningar till digital teknik och e-media kan vara kostsamma och det finns skillnader i hur verksamma olika former av teknik är för att uppnå det syfte denna är tänkt att göra (Sivenbring

m.fl. 2013). Analys av hur olika former av digital teknik används och vad den tillför kan ge större förståelse för vilket form det är som bäst passar ändamålet.

8.1 Några avslutande reflektioner

Avslutningsvis önskar vi här reflektera vår bild av hur kulturförvaltningens verksamheter bidrar till en mer jämlik stad. Vid frågan till en av kultursektorernas representanter om när Göteborg är en jämlik stad, ges svaret att det är mer eller mindre en utopi, men att det går att resonera i termer av mer långsiktiga mål:

En tillräckligt jämlik stad, eller en mer jämlik stad då kanske. Då är det när alla... eller lite floskligt uttryckt kanske: men när alla definierar sig med alla. Vi har så många...eller vi är alla så duktiga på att säga 'men här är alla välkomna!' men vi menar inte det vi säger. Det finns jättemycket människor i den här staden som inte alls upplever sig välkomna bara för att det står att alla är välkomna. Men när alla faktiskt räknar in sig i alla stadens medborgare, då har vi kommit en bra bit.

Det kan tyckas att ett helt jämlikt samhälle i samtiden behöver vara ett strävansmål snarare än ett uppnående mål, och det gäller inte enbart kulturförvaltningens verksamheter utan alla offentliga myndigheter, institutioner och enskilda medborgare. Kulturens institutioner kan aldrig göras ansvariga för jämlikhet och demokrati, men demokrati och jämlikhet kan stöttas och utvecklas genom och med stöttning av kulturens betydelse, insatser och uttryckssätt. I detta arbete har kulturen en särskild position. Kulturens uttrycksformer kan enligt Holloway och Krensky (2001) bidra till och förstärka utbyte av idéer, underlätta kommunikation och stötta och förbereda individer för social interaktion. Till skillnad mot de flesta andra offentliga institutioner är kulturen öppen, tillåtande, kostnadsfri och relativt kravlös.

När biblioteken erbjuder arenor för kontakt med sociala myndigheter för individer långt ifrån arbetsmarknaden i syfte att de skall få stöd i att få kontakt med arbetsmarknaden, hjälp att skriva CV och möta jobbcoacher, tar de ett socialt ansvar som förut hanterats av offentliga myndigheter. Det är ett berömvärdt initiativ som i hög grad får anses ha ett jämlikhetssyfte, men det är också ett ansvar som kan tänkas ha förts över på en sektor som traditionellt inte behövt hantera en sådan frågeställning. Som bland andra Stevenson m.fl. (2010) påpekar, är detta något som indikerar en förskjutning av offentliga institutioners

ansvar. Kulturförvaltningens verksamheter kan dock ha stor och ibland avgörande betydelse för möjligheten att skapa tillit till offentliga institutioner. Tillit är en dynamisk interpersonell relation som inbegriper tilltro till andra personers professionella kompetens eller tilltro till samhällsinstitutioner (Felton m.fl. 2016). Kulturens institutioner har inga incitament att kräva något åter från medborgare, inte heller har de någon disciplinerande eller värderande uppgift. Bibliotek, museer och de fria konsterna har därmed en unik position.

Kulturens roll för en Jämlik Stad kan därmed förstås ha en kompletterande eller snarare kompenserande roll. Det handlar om att erbjuda ett innehåll som inte är obligatoriskt eller tvingande och det är en del av att vara en demokratiskt färgad verksamhet: att bygga broar och öppna dörrar för ett deltagande som är frivilligt.

9 Referenser

- Bjørgo, T. (2005). Conflict Processes between Youth Groups in a Norwegian City: Polarisation and Revenge. *European Journal of Criminal Law and Criminal Justice*. Vol 13/1, 44-74.
- Bjørgo, T. (2015). *Forebygging av kriminalitet*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Biesta, G. (2014). "Learning in Public Places: Civic Learning for the Twenty-First Century". I Biesta, G., de Bie, M. & Wildemeersch (ed), *Civic Learning, Democratic Citizenship and the Public spehere*. New York: Springer.
- Blazak, R. (2001). White Boys to Terrorist Men. Target Recruitment of Nazi Skinheads. *The American Behavioral Scientist*, Feb 2001; 44, 6. 982-1000.
- Felton, E., Vichie, K. & Moore, E. (2016). Widening participation creatively: creative arts education for social inclusion. *Higher Education Research & Development*, 35:3, 447-460.
- Glow, H., Johanson, K. & Kershaw, A. (2014). 'More Yuppy Stuff Coming Soon': Gentrification, cultural policy, social inclusion and the arts. *Continuum*, 28:4, 495-508.
- Göteborgs Stad. (2014). *Göteborgs Stads Kulturprogram*.
- Göteborgs Stad. (2017). *Jämlikhetsrapporten 2017, Skillnader i livsvillkor i Göteborg*.
- Göteborgs Stad. (2018a). *Göteborg Stads program för en jämlik stad 2018-2026*.
- Göteborgs Stad. (2018b). *Reglemente för Göteborgs Kulturnämnd*.
- Göteborgs Stad. (2018c). *Kulturnämndens årsrapport 2018*.
- Göteborgs Stad. (2019a) *Verksamhetsplan 2019. Sektor museer. Kulturnämnden*.
- Göteborgs Stad. (2019b) *Verksamhetsplan 2019 (Fackförv) 2019. Fri konst och kultur. Kulturnämnden*.
- Edling, C. & Liljeros, F. (2013). *Ett delat samhället – makt, intersektionalitet och social skiktning*. Stockholm: Liber.
- Holloway, D. & Krensky, B. (2001). Introduction. *The Arts, Urban Education, and Social Change*. Vol.33 No.4, 354-365.
- Khorranshahi, N. & Hellberg, S. (2017). *Särskilt utsatta områden i Göteborg. Analys av rapporterna "Utsatta områden – sociala risker, kollektiv*

- förmåga och oönskade händelser” samt ”Skillnader i livsvillkor och hälsa i Göteborg”*. Göteborgs Stad & Polisen.
- Kulturförvaltningen. (2018). *Inventering av kulturförvaltningen aktiviteter angående Jämlikt Göteborg*.
- Kulturnämnden. (2019). *Budget 2019*. Göteborgs Stad.
- Myndigheten för kulturanalys. (2019). *Kulturanalys 2019. En lägesbedömning i relation till de kulturpolitiska målen*. Rapport 2019:1. Göteborg: Myndigheten för kulturanalys.
- Polismyndigheten. (2015). *Utsatta områden – sociala risker, kollektiv förmåga och oönskade händelser*.
- Polismyndigheten. (2017). *Utsatta områden – Social ordning, kriminell struktur och utmaningar för polisen*. Stockholm: Nationella Operativa Avdelningen.
- Rosseau, C., Ellis, H. & Lantos, J. (2017). The Dilemma of Predicting Violent Radicalization. *Pediatrics*, Vol 140, nr. 4, 1-6.
- Sela-Shayovitz, R. (2012). The impact of Globalization, Migration, and Social Group Processes on Neo-Nazi Youth Gangs. I Esbensen, F. & Maxson C.L. (red.), *Youth gangs in international perspective: Results from the Eurogang Program of Research*. Springer Science.
- Simi, P., Sporer, K. & Bubolz, B. (2016). Narratives of Childhood Adversity and Adolescent Misconduct as Precursors to Violent Extremism: A Life-Course Criminological Approach. *Journal of Research in Crime and Delinquency*. Vol.53(4), 536-563.
- Sivenbring, J, Andishmand, C, Söderman, J. (2013). *T/S SUPERTUBEN - En utvärderingsrapport*. Göteborg: Sjöfartsmuseet.
- SOU 2017:110. (2017). *Värna demokratin mot våldsbejakande extremism. Hinder och möjligheter. [Safeguard democracy against violent extremism. Obstacles and opportunities]*. Kulturdepartementet. Stockholm: Fritzes.
- Stevenson, D., Rowe, D. & McKay, K. (2010). Convergence in British Cultural Policy: The social, the Cultural, and the Economic. *The Journal of Arts Management, Law and Society*, 40:4, 248-265.

Kulturförvaltningen

Norra Hamngatan 8, 411 14 Göteborg

Telefon, växel: 031-365 00 00

E-post: kultur@kultur.goteborg.se

